

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України
Науковий університет імені Етвеша Лоранда
(м. Будапешт, Угорщина)
Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельціх (Польща)
ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж МДУ»

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Збірник тез доповідей
за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної
конференції 27-28 жовтня 2022 року

Україна, Мукачево
27-28 жовтня 2022 р.

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(Протокол № 9 від 21 листопада 2022 р.)

Рецензенти:

Хомич Лідія Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ);

Стахів Марія Олексіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, Львівський національний університет ім. Івана Франка (м. Львів).

Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 жовтня 2022 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачєво: Вид-во МДУ, 2022. – 402 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції». Учасниками конференції запропоновано до обговорення проблеми розвитку загальноосвітньої та вищої школи, освіти дорослих та професійної активності фахівців.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський і міжнародний освітній простір.

Редакційна колегія:

Щербан Т. Д. – д.психол.н., професор (голова), Гоблик В. В. – д.е.н., професор, Товканець Г. В. – д.пед.н., професор; Кобаль В. І. – к.пед.н., доцент; Горват М.В. – к.пед.н., доцент, Мочан Т. М. – к.пед.н., доцент, Фенчак Л. М. – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

<i>БАРЧІЙ М.С., ВОРОНОВА О.Ю.</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	55
<i>БЕСПАЛЬКО Л. А.</i> ВИКОРИСТАННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ НА УРОКАХ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «МИСТЕЦТВО»	58
<i>БЕЛЕЙ Х.М., КУЗЬМА-КАЧУР М.І.</i> ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	60
<i>БЛИЧКО В.А., ТОВКАНЕЦЬ Г.В.</i> ОСВІТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ДИДАКТИЧНИЙ РЕСУРС ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ.....	63
<i>БОЙКО А. Т., БОЙКО А. І.</i> АКТУАЛЬНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «КОРЕНІ МНОГОЧЛЕНІВ» НА ФАКУЛЬТАТИВНИХ КУРСАХ З МАТЕМАТИКИ У СУЧАСНІЙ ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ.....	65
<i>БОЙЧУК М. В., ВЕСЕЛЬСЬКА Т. В.</i> ЦИФРОВА КУЛЬТУРА МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА.....	68
<i>БОКША Н.І., СЕДОУХОВА Є.В.</i> ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	70
<i>БОЧКОР О.О., ГОРВАТ М.В.</i> РОЛЬ І МІСЦЕ ІГРОВИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	72
<i>БЛУДОВА Ю.О., ЗГОННИК К.С.</i> РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ НУШ.....	75
<i>БРЕЦКО А. В., МОЧАН Т. М.</i> РОЛЬ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ДИТИНИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ У СУЧАСНІЙ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ ВИХОВАННЯ	77
<i>БРИЖАК Н.Ю.</i> ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК БАЗОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	79
<i>БРИЖАК Н.Ю., КУНАК А.В.</i> ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ПОЧУТТІВ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	82
<i>БРИЖАК Н. Ю., КОМАР О. В., ПОНОМАРЕНКО Ю. С.</i> ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА У КОНТЕКСТІ НУШ	84
<i>БРИЖАК Н.Ю., РОСАДА Д.А.</i> ЗМІСТ ТЕРМІНОПОНЯТТЯ «ІНТЕРАКТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ».....	87
<i>БРИКОВА Є.В., АЛМАШІЙ Є.В.</i> ПРИЙОМИ МОТИВАЦІЇ НА УРОКАХ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	89
<i>ВЛК Н.В. ГАЛА М.М.</i> МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄВРОПИ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ.....	92
<i>ВОВЧОК В.М., КУЗЬМА-КАЧУР М.І.</i> ФОРМУВАННЯ СПОСТЕРЕЖЛИВОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС УРОКІВ-ЕКСКУРСІЙ В ПРИРОДУ.....	94

2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. – Київ : “К.І.С.”, 2004. – 112 с.
3. Професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» URL: <https://vseosvita.ua/news/zatverdzeno-standart-vcitel-pocatkovih-klasiv-zakladu-zagalnoi-serednoi-osviti-2242.html>

**БРИЖАК Н.Ю.,
КУНАК А.В.**

Мукачівський державний університет, Україна

ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ПОЧУТТІВ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

У сучасному суспільстві актуальними є проблема морального виховання та моральних почуттів. Адже стало очевидно, що будь-яке порушення або відсутність культури поведінки, недотримання загальноприйнятих етичних норм негативно впливають як на фізичне і психічне здоров'я підростаючого покоління, так і на моральний і емоційний стан в цілому.

Проблеми морального виховання порушуються в низці нормативно-правових документів: Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ ст., Концепції національного виховання, Закону України «Про освіту», Державному стандарті початкової освіти, Концепції «Нова українська школа» та ін. Зокрема, у Концепції «Нова українська школа» схарактеризовано модель випускника як всебічно розвиненої особистості, патріота, серед домінуючих якостей якого представлено і моральні [1]. Така особистість має сформувати активну позицію, яка повинна діяти за певними морально-етичними принципами, поважає гідність і права, уміє приймати відповідальні рішення.

Дослідження проблеми морального виховання, формування моральних почуттів висвітлені як у працях видатних педагогів минулого, зокрема, Я.А. Коменського, Г. Сковороди, К. Ушинського, В. Сухомлинського, С. Русової.

Так і в працях сучасних дослідників, а саме О. Богданової, Л. Божович, А. Бойко, Т. Гуменникової, А. Ліпкіна, Н. Мойсеюк, М. Стельмаховича, Г. Тарасенко та ін.

Так, свого часу Я.А. Коменський, багато уваги приділяв моральному вихованню та дисципліні, був переконаний, що освіта людини повинна сприяти підвищенню її моральності, формуванню мудрості, помірності, мужності й справедливості – головних моральних якостей гуманної людини. Він наголошував на необхідності виховання таких «добрих якостей», як помірність, охайність, шанобливість до старших, люб'язність, справедливість, благодійність, терплячість, делікатність, уміння триматися гідно, поводитися стримано й скромно.

Г. Сковорода в основу морального виховання поклав принцип «навчити вдячності», під якою він розумів усю гаму почуттів дітей до батьків – і почуття подяки зате, що вони дали їм життя, і відчуття радості буття і радості творчості. Посилаючись на теорію «сродності», він надавав особливого значення моральному вихованню дитини в праці.

Видатний педагог К. Ушинський вважав, що формування моральних рис і почуттів особистості є пріоритетним в освітньому процесі. Всі навчальні предмети володіють, стверджував він, багатючими виховними можливостями, і всі, хто причетний до справи виховання, повинні пам'ятати про це при всіх своїх діях, у всіх посередніх відносинах з учнями, вихованцями [5, с.392].

В. Сухомлинський зазначав, що початкова школа – це саме той період, коли дитина найбільш сприйнятлива до розвитку моральних почуттів. Дослідник вважав, що якщо упустити виховання в цьому віці, то після вже буде проблематично компенсувати недолік цінностей у дитини [4, с.26]

У свою чергу С. Русова вказувала на значення моральних почуттів, які посідають важливе місце в системі морального виховання учнів, у розвитку їх інтелекту та духовності. Вона вважала, що моральні почуття – це переживання людиною свого ставлення до того, що відбувається в її житті, що вона пізнає та робить [2, с.64]. Важливу роль у формуванні моральних почуттів дитини, за твердженням С. Русової, відіграє мотивація успіху, яка виявляється у намаганні позмагатися, перемогти, виявити насамперед фізичні сили та можливості. У молодшому шкільному віці інтенсивно формуються такі моральні почуття, як любов до Батьківщини, співчуття до пригноблених і ненависть до гнобителів, захоплення героїзмом і мужністю людей, почуття колективізму, товарищескості, працьовитості та інші ціннісні почуття.

До проблеми морального виховання в українській народній педагогіці звертався М. Стельмахович. Так, у своїх працях «Народна педагогіка», «Українська народна педагогіка», «Нові перспективи сі-

мейного виховання» та інших висвітлював питання виховання дітей у сім'ї крізь призму етнопедагогіки, обґрунтовував ведучі напрями української етнопедагогіки: духовно-моральне, трудове, розумове, естетичне і фізичне. Всі ці напрямки виховання дитини з перших днів життя є невід'ємною складовою системи сімейного виховання, яке спрямоване на формування особистості. На думку М. Стельмаховича, молодь необхідно виховувати на таких моральних поняттях, як вірність і рівноправність в сімейному житті, повагу і повагу до старших, своїм батькам і, перш за все, до матері: «для кожної дитини його мама серед усіх людей найкраща, найдорожча, найближча» [3, с. 4].

Таким чином, розгляд проблеми формування моральних почуттів в історії педагогічної думки поглиблює наше розуміння самої суті цього поняття, що дозволить у подальшому виявити його структуру у здобувачів початкової освіти.

Список використаних джерел

1. Концепція Нової української школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/.../ukrainska-shkola-compressed.pdf>
2. Русова С. Ф. Вибрані педагогічні твори. У 2 кн. Кн. 1 / С. Ф. Русова. - Київ : Либідь, 1997. - 272 с.
3. Стельмахович М. Виховний ідеал української народної педагогіки [Текст] / М. Стельмахович // Початкова школа. – 1998. – №6. – С. 1 – 5.
4. Сухомлинський В. О. Як виховати справжню людину // Вибрані твори : у 5 т. – К. : Радянська школа, 1976. – Т. 2. – С. 670.
5. Ушинський К. Д. Рідне слово. Книга для тих, хто навчає // Ушинський КД Твори. – 1955.- №. 6., – С. 391-396.

»

БРИЖАК Н. Ю.,

КОМАР О. В.,

ПОНОМАРЕНКО Ю. С.,

Мукачівський державний університет, Україна

ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА У КОНТЕКСТІ НУШ

В концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року наголошується, що найбільш успішними на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працюю-

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>